Nr 24

Näringsutskottets betänkande i anledning av motion om översyn av de privata bevakningsföretagens ställning och funktioner.

Ärendet

I motionen 1973:218 av herr Björk i Göteborg m. fl. (s) hemställs att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t anhålla om en genomgripande översyn under parlamentarisk medverkan av de privata bevakningsföretagens ställning och funktioner.

Nuvarande förhållanden

Enligt kungörelsen (1951:640, ändrad 1961:7) om auktorisation av enskilda bevakningsföretag får länsstyrelse meddela auktorisation åt enskilt företag som yrkesmässigt ombesörjer bevakning. Som villkor för erhållande av auktorisation gäller att företagets organisation och planläggningen av dess verksamhet uppfyller de krav som skäligen kan ställas för att bevakningen skall kunna bli effektiv, att för verksamheten finns anställd en föreståndare som godkänns av länsstyrelsen och att personalen hos företaget har blivit prövad av polismyndighet med avseende på laglydnad och medborgerlig pålitlighet och därvid godkänts för anställning vid sådant företag. I fråga om tillfälliga uppdrag kan länsstyrelsen i vissa fall medge undantag från reglerna om prövning av bevakningspersonal.

Det finns för närvarande drygt 100 enskilda bevakningsföretag i Sverige. Etableringsrätten på området är emellertid fri, och det finns ett okänt antal icke auktoriserade bevakningsföretag. Det har i flera fall förekommit att personer som varit klart olämpliga för sådana uppgifter har startat och lett bevakningsföretag eller fått anställning i sådana företag. Flera exempel finns på att vakter i icke-auktoriserade företag har gjort sig skyldiga till stöld av egendom som de haft att bevaka. Även obehörigt utövande av våld har förekommit.

I början av år 1972 bildades på initiativ av justitiedepartementet en arbetsgrupp med uppdrag att företa en generell översyn av auktorisationskungörelsen. I arbetsgruppen ingick företrädare för departementet, rikspolisstyrelsen och försvarsstaben.

Riksdagsbehandling av frågan år 1972

I en motion vid 1972 års riksdag hemställdes att riksdagen skulle hos Kungl. Maj:t anhålla om förslag till obligatorisk auktorisation av bevakningsföretag. Näringsutskottet (NU 1972:20) hänvisade till den ovan

nämnda arbetsgruppen, som skulle behandla bl. a. frågan huruvida auktorisation skulle vara obligatorisk, och fann inte någon åtgärd i anledning av motionen vara motiverad. I enlighet med utskottets förslag avslog riksdagen motionen.

Motionen

I motionen redogörs för bestämmelserna om auktorisation av bevakningsföretag och för branschens struktur, varvid bl. a. lämnas närmare uppgifter om några större bevakningsföretag. Vidare erinras om tidigare riksdagsbehandling av frågor rörande bevakningsföretagen, senast 1972. Det kan, menar motionärerna, ifrågasättas om inte de privata bevakningsföretagens ställning och funktioner motiverar betydligt radikalare åtgärder än t. o. m. en obligatorisk auktorisation. Motionärerna fäster uppmärksamheten på de integritetsproblem som uppkommer vid utnyttjande av modern bevakningsapparatur. De finner det otillfredsställande att utbildning för bevakningsverksamhet sker i privat regi och anför betänkligheter mot sammankopplingen av å ena sidan tillverkning, utveckling och försäljning av olika tekniska hjälpmedel för bevakningsuppgifter, å andra sidan bevakningsverksamhet i vilken sådana hjälpmedel utnyttjas. Den starka privata maktkoncentrationen inom branschen befaras kunna skapa problem som inte utan vidare låter sig lösas genom nya bestämmelser om samhällelig kontroll och insyn. Motionärerna framför tanken att halvstatliga eller halvkommunala bolag skulle vara en lämpligare företagsform än de helprivata företag som nu dominerar branschen. Den av justitiedepartementet bildade arbetsgruppen har enligt motionärernas uppfattning inte fått tillräckligt omfattande direktiv för en önskvärd genomgripande belysning av de privata bevakningsföretagens ställning och uppgifter.

Förslag om obligatorisk auktorisation av enskilda bevakningsföretag, m. m.

Den ovan nämnda, av justitiedepartementet bildade arbetsgruppen har i mars 1973 framlagt en promemoria angående enskilda bevakningsföretag. I promemorian framläggs förslag till lag och till kungörelse om sådana företag. Lagen innehåller bl. a. en bestämmelse om obligatorisk auktorisation av enskilda bevakningsföretag. Kungörelsen innehåller bestämmelser om auktorisationsförfarandet, om bevakningsverksamheten och om bevakningspersonal. Rikspolisstyrelsen skall enligt kungörelsen utfärda närmare bestämmelser om bl. a. utbildning av väktare.

Utskottet

Utskottet behandlade förra året en motion som gick ut på att bevakningsföretag inte skulle få drivas utan auktorisation. Därvid kunde utskottet hänvisa till att en arbetsgrupp hade bildats på justitiedeparte-

mentets initiativ för att överväga bl. a. frågan om obligatorisk auktorisation av bevakningsföretag. Gruppen har, som ovan redovisas, nu framlagt förslag i ämnet.

I den nu föreliggande motionen, som har väckts i vetskap om arbetsgruppens pågående överväganden, uttalas att de privata bevakningsföretagens ställning och funktioner kan tänkas motivera även mera vittgående åtgärder än införande av obligatorisk auktorisation. Utskottet delar motionärernas uppfattning att bevakningsverksamheten i privata företags regi påkallar ökad uppmärksamhet från samhällets sida. Förslaget om obligatorisk auktorisation, kombinerad med tillsyn och direktivgivning genom rikspolisstyrelsens försorg, förefaller med hänsyn därtill betydelsefullt. Utskottet utgår från att förslaget blir prövat i positiv anda. I avvaktan på att slutlig ställning tas till frågan om obligatorisk auktorisation av bevakningsföretag – en reform som torde förutsätta riksdagens medverkan – anser sig utskottet inte böra föreslå andra åtgärder med avseende på dessa företag.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionen 1973:218.

Stockholm den 20 mars 1973

På näringsutskottets vägnar
INGVAR SVANBERG

Närvarande: herrar Svanberg (s), Regnéll (m), Börjesson i Glömminge (c), Andersson i Örebro (fp), Haglund (s), Andersson i Storfors (s), Gustafsson i Byske (c), Rask (s), Wirtén (fp), Blomkvist (s), Sjönell (c), Wååg (s), Hovhammar (m), fru Hansson (s) och herr Hallgren (vpk).

GOTAB 73 3530 S Stockholm 1973